

כרשת תלריץ כתבה: אלית ביתן

נא לא לכתוב כאן:

אָפּה כּי תלריץ וּלְפָדָה - כמה זמן מסתתר מאחורי ארבע מילים?

כך במשפט קצר מתארת התורה תהליך ארוך גדוש מחשבות, תקוות, שאלות וחרדות.

לילדים בכיתות היסודי יש לעתים קרובות אחים קטנים, אחים שעומדים להיוולד או אחים להם הם היו מקווים נוכל לנצל את הפרשה הזו לדבר על תהליך ההיריון והלידה, כל כיתה עפ"י הבנתה ועפ"י המתאים לה.

(ניתן להיעזר בספר **הַבֶּטֶן לְאִמָּה לְתוֹמַס סוּלְוַסוֹן** אם ישנו)

ניתן גם להשתמש בשיר הבא:

הַבֶּטֶן לְאִמָּה / דיג דיג דוג

מילים: מיכל חזון / לחן: נורית הירש

ואם זה תינוק, לא כדור או אגס
תגידו לי איך ומתי הוא נכנס?
ואם זה תינוק, לא כדור או אגס
תגידו לי איך ומתי הוא נכנס?

אולי זו ביצה ענקית או כדור
שבאו בבטן של אמא לגור?
אולי זה אגס או תפוח ירוק
אך אבא אומר לי שיש שם תינוק
אולי זה אגס או תפוח ירוק
אך אבא אומר לי שיש שם תינוק

הבטן של אמא לפתע שמנה
הבטן של אמא כל כך משונה איך
זה קרה לה לפתע פתאום
אולי היא בלעה אבטיח אדום?
איך זה קרה לה לפתע פתאום
אולי היא בלעה אבטיח אדום?

נבקש מהילדים בכיתה שעומד להיוולד להם אח/אחות, או שנולד להם לא מזמן (ושהם זוכרים) כיצד גילו שעומד להיוולד להם אח/ות? מה השתנה בבית? מה השתנה באמא? איך הם הרגישו בתוך התהליך? מה קיוו שיולד? האם שמחו על האירוע הצפוי?

האם היה זה תהליך קצר כמו שמתואר בפרשה?
נסביר לתלמידים – לעיתים קרובות התורה מתארת לנו תהליך ארוך, לא רק של חודשים, אלא של שנים ארוכות בכמה מילים קצרות. מדוע זה קורה?

המילים המועטות מאפשרות לנו לבנות עולם שלם של ידע אישי, דמיון, פרשנות והבנות שלנו סביב מה שכתוב בתורה. כך נוכל לתאר את התהליך של "תזריע" שהוא שם הפרשה

שלנו : נבקש מן התלמידים לצייר את תהליך גדילת התינוק בבטן של אמא מרגע ה"תזריע" ועד לרגע ה"ילדה".

כאמור, לכל גיל נתאים עפ"י יכולתו : לקטנים נתאר תהליך של זריעה וצמיחה, לגדולים יותר : זרע שאבא נתן לאמא וכן הלאה עפ"י הבנתה של המורה.

האם בפסוק "אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ וְיִלְדָה" מופיעים אנשים נוספים שהם שותפים ומקיפים את האישה בתהליך הזה? כיצד ניתן להבין זאת?
פרשנות : ניתן להביא לתלמידים את הפרשנות הבאה של חז"ל על תהליך ההריון ולבדוק מה הם מוסיפים לנו :

דרש רבי שמלאי : למה הולד דומה במעי אמו?
 לפנקס שמקופל ומונח, ידיו על שתי צדעיו, שתי אציליו על ב' ארכובותיו, וב' עקביו על ב' עגבותיו, וראשו מונח לו בין ברכיו, ופיו סתום, וטבורו פתוח, ואוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה... וכיון שיצא לאויר העולם - נפתח הסתום ונסתם הפתוח, שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת.
 ונר דלוק לו על ראשו, וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו....
 ומלמדין אותו כל התורה כולה...
 וכיון שבא לאויר העולם - בא מלאך וסטרטו על פיו, ומשכחו כל התורה כולה...
 (תלמוד בבלי מסכת נדה דף ל/ב)

עיבוד

למה דומה תינוק בבטן אימו? לפנקס מקופל, ידיו על ראשו, מרפקיו על ברכיו, ועקביו על אחוריו וראשו מונח בין ברכיו. ופיו סגור וטבורו פתוח ומקבל מזון מאימו.
 אוכל מה שאוכלת אימו ושותה ממה שהיא שותה. וכשהוא נולד נפתח הסגור (הפה) ונסגר הפתוח (הטבור המתנתק מגוף האם) על מנת שהתינוק יוכל להתחיל את חייו העצמאיים.
 ובזמן שהוא בבטן אימו ישנו נר דלוק על ראשו שמאפשר לו לראות את כל הדברים והאנשים בעולם היום ובעבר ובעתיד. ובבטן אימו מלמדים אותו את כל התורה. אך ממש לפני שהוא נולד, בא מלאך ונותן לו מכה על פיו וגורם לו לשכוח את כל התורה שלמד....

שאלות אפשריות :

לבקש מהתלמידים להדגים את תנוחת העובר עפ"י חז"ל, עד כמה היא דומה לזו שאנחנו מכירים מצילומי אולטראסאונד? כיצד לדעתם יכלו חז"ל לדעת כיצד יושב התינוק בבטן אימו?

מדוע משווה התינוק לפנקס?

האם באמת דלוק נר על ראשו של התינוק? מדוע לדעת התלמידים חז"ל מביאים את הדימוי הזה?

איזו תורה מלמדים את התינוק בבטן?

מדוע נותנים לו מכה? ומדוע דווקא בפה?

מה הטעם ללמד משהו אם התינוק ישכח אותו?

האם התלמידים יכולים לחשוב על משהו שכשהם לומדים אותו לראשונה נדמה

להם שהם כבר למדו אותו בעבר?

מה לדעת התלמידים יבוא אחרי הפסוק הזה? (נכוון את התלמידים להתייחס למה

שכבר למדנו על ספר ויקרא והנושאים בם הוא עוסק)

נושא עינה עני: קורבן יולדת

ו. ובמלאת ימי טהרה לכן או לבת
תביא כבש בן שנתי לעלה
וכן יונה או תר לחטאת
אל פתח אהל מועד
אל הכהן.

ח. ואם לא תמצא ידה די שנה,
ולקחה שתי תרים או שני בני יונה
אחד לעלה ואחד לחטאת

יולדת מצטווה להביא לבית המקדש שני קורבנות:
קורבן עולה – כבש בן שנה
קורבן חטאת – בן יונה או תור
ניזכר בסיבות להבאת שני הקורבנות הללו ונשאל
שאלות של הבנת הנקרא:

אילו חיות על היולדת להביא? האם יש לה אפשרות בחירה ובאילו תנאים? למי היא מביאה את
הקורבנות? מדוע?

שאלת עומק:

מדוע על היולדת, לדעת התלמידים, להביא קורבן חטאת? (האם היא חטאה במשהו?)
אחרי שנאסוף מהתלמידים את דעותיהם נעבור לראות מה אמרו על כך הפרשנים וגם להשוות
ביניהם:

משורשי המצוה,

כדי שתתעורר מתוך הפעולה לתת הודאה לאל ברוך הוא,

שהצילה מחבלי יולדת שהוא דבר נס

(ספר החינוך)

בעל ספר החינוך רואה בקורבן הודיה על הנס על כך שהלידה עברה בשלום. כיצד מודה היום
היולדת לאלוהים על שעברה את הלידה בשלום? (יש כאן חזרה לברכת הגומל)

"שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי:

מפני מה אמרה תורה יולדת מביאה קרבן?

אמר להן: בשעה שכורעת לילד קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה,

לפיכך אמרה תורה תביא קרבן".

(בבלי, נידה, לא, ע"ב)

עיבוד לילדים : עפ"י רבי שמעון בר יוחאי כאבי הלידה כה עזים עד שהיולדת יכולה להישבע באותו רגע שלא תביא עוד ילדים. זהו חטא (נוכל לשאול את התלמידים מדוע זה נחשב לחטא, האם הבאת ילדים היא מצווה? היכן מופיעה מצווה זו בתורה ועוד ועוד). מכיוון שחטא זה נעשה מחמת הכאבים הקשים ולא כשהיולדת בדעה צלולה הוא נחשב ל"חטא בשגגה" שעליו יש להביא קרבן חטאת.

כשהאישה יולדת היא מרגישה שהיא כמו אלוהים:

מסוגלת לברוא אדם

זהו רגע של קרבה גדולה לקב"ה אך עלול גם להביא לגאווה גדולה

לכן היא מביאה קורבן:

כדי לחזור ולעמוד מול האל במקום בו אדם המקריב קרבן עומד מולו....

מעובד מדברים של הרב שטיינזלץ בשיעור

השוו בין הפרשנויות השונות: איזו מדברת יותר אל התלמידים? איזו מתכתבת עם פרשנויות שהביאו התלמידים בכיתה?

משימה לבית יכולה להיות לשוחח עם האם ולכתוב את תחושותיה במהלך ההריון/הלידה של התלמיד. האם היא הרגישה צורך לומר תודה? האם סבלה מאד? האם עברה בה המחשבה שלא תביא עוד ילדים? האם חששה מהלידה? התלמיד יוכל גם להביא את הפרשנויות השונות בדף עבודה הביתה ולשוחח עליהם עם

אימו.

מתקדמים: נאמרת הנה ישי - ופיוט השני יאול

שאל טורנוסרופוס הרשע (=הנציב הרומאי) את ר' עקיבא :

איזה מעשים נאים [יותר] - של הקב"ה או של בשר ודם?

(ניתן לעצור כאן ולשאל את התלמידים כיצד היו הם עונים?)

אמר לו : של בשר ודם נאים [יותר]!

(ניתן לעצור כאן ולשאל את התלמידים האם תשובתו של רבי עקיבא מפתיעה אותם ומדוע

לדעתם ענה כך)

אמר לו טורנוסרופוס הרשע :

הרי השמים והארץ [ברא אלוהים] - יכול אתה לעשות כהם (=כמותם)??

אמר לו ר' עקיבא :

לא תאמר לי (=אל תביא לי דוגמה)

בדבר שהוא למעלה מן הבריות, שאין שולטין בהן (=לבני אדם אין בכך שליטה),

אלא בדברים שהן מצויין (=קיימים, נעשים) בבני אדם.

(ניתן לעצור כאן ולשאל את התלמידים אילו מעשים משותפים לאדם ולאל?)

אמר לו [טורנוסרופוס] :

למה אתם מולים (=עושים ברית מילה)?

(והרי זה מעשה אדם שהוא משום התערבות במעשה האל).

אמר לו [ר' עקיבא] :

אף אני הייתי יודע שאתה עתיד לומר לי כן,

לכך (=לכן) הקדמתי ואמרתי לך

[שמעשה בשר ודם הם נאים משל הקב"ה.

הביא לו [ר' עקיבא] שבולים וגלוסקאות (=ככרות לחם או עוגות),

אניצי פשתן וכלים מבית שאן (=כדי להדגים טענתו).

אמר לו :

אלו (=השיבולים והפשתן) - מעשה הקב"ה,

ואלו (=העוגות והכלים) - מעשה בשר ודם,

אין אלו (=האחרונים) נאים [יותר]!!

אמר לו טורנוסרופוס :

הואיל (=כיוון ש) הוא (=הקב"ה) חפץ במילה, למה אינו יוצא [התינוק] מהול ממעי אמו?

(אמר לו רבי עקיבא): לפי שלא נתן הקב"ה לישראל את המצות אלא כדי לצרף (=לשפר) בהן

(=את האדם ואת הטבע).

המצוות נוצרו לכך שהאדם יספר את אמונתו ואת יתרון מעשי הכריאה!

שוחחו בכיתה על דברי רבי עקיבא :

- האם התלמידים מסכימים להם? 🍀
- מדוע מאפשר הקב"ה לאדם לשפר את מעשיו? 🍀
- מה זה מראה על מידת האמון של ה' בבני האדם? 🍀
- מה זה אומר על מעשיו של ה' (האם הבראה היא מעשה מושלם)? 🍀
- דעה אישית - האם קרה לכם שהפקידו בידיכם להשלים משימה שהתחיל בה מישהו אחר? מדוע המשימה הופקדה בידיכם דווקא? איך הרגשתם עם זה? 🍀

חידה :

מילה בתורה?

מי היה הראשון שעבר ברית האם היה בן שמונה ימים?

חידה יותר קשה :

מדוע?

איזו אם מלה את בנה?

קראו יחד את הפסוקים בבראשית, פרק יז, פסוקים ט- יד :
מהי הסיבה המובאת שם לברית המילה?

כרית מילה - הידעת?

במהלך ההיסטוריה היהודית הפכה ברית המילה אחת המצוות המזוהות ביותר עם היהדות ויחד עם זאת לאחת המצוות שיהודים חירפו את נפשם על מנת לקיימה. בתקופה ההלניסטית נפוצה התפישה היוונית המעריצה את הגוף הטבעי, שהמילה נתפשה כפגיעה בשלמותו. לפי המסורת היוונית נערכו בתקופה זו משחקי הספורט בעירום, וגם החינוך הספורטיבי בגימנסיון בוצע בעירום, ולכן יכול היה כל אדם להבחין על נקלה בהבדל בין נימולים לערלים. יהודים רבים ביקשו, לפיכך, למשוך את עורלתם מטה, כדי לטשטש את המילה ולהקל על התקבלותם בחברה ההלניסטית (שהחינוך הספורטיבי היה אחד מאבני היסוד שלה). במשיכת העורלה נמתח עורה עד ששב וכיסה את עטרת הפין, והאדם הנימול נראה, לפיכך, כמי שלא נימול. ספר מקבים א מתאר כיצד, בתקופה שקדמה למרד החשמונאים, נהגו המתיוונים ביהודה, בהנהגת יאסון הכהן הגדול, למשוך את עורלתם על מנת להשתתף בתחרויות שהתקיימו בגימנסיון שנבנה בירושלים. מרד החשמונאים פרץ בשל גזירות אנטיוכוס (167 לפנה"ס) שאסרו בין היתר גם על המילה. האיסור נאכף באמצעות הוצאתם להורג של המוהלים ושל התינוקות הנימולים. איסור דומה נגזר על היהודים לאחר מרד בר כוכבא (132-135 לספירה) ובוטל מאוחר יותר. גם בתקופת השואה חשפו הנאצים יהודים מסתתרים באמצעות בדיקת המילה והוציאו להורג. ניתן בהקשר זה גם ללמוד את המדרש הבא :

תניא ר"ש בן אלעזר אומר : כל מצווה שמסרו ישראל עצמם עליהם בשעת גזירת מלכות כמילה, עדיין היא מוחזקת בידם ואף קיימה בשמחה רבה. (שבת קל עמוד א).

Leil Eitot Re'iy - סיפור מהפטרה

- ב. אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והוא אל-אחרן הכהן או אל אחד מכניו הכהנים.
- ג. וראה הכהן את-הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לכן וסראה הנגע עמק בעור בשרו נגע צרעת הוא....

נשאר את השיחה על הצרעת לפרשה הבאה ולאחר הסבר בסיסי על המחלה נדון בקשרים שבין ההפטרה לבין הפרשה. הפטרת פרשת מזריע יכולה להיקרא כסיפור עם דיון על יהירות וענווה, על ניסים ועל מאגיה. ניתן גם להמשיך לקרוא את המשך הפרק במלכים ב (שאינה חלק מן ההפטרה) אך עוסק בנושאים של אתיקה ובגידה.

והעיקר – נשוחח על משמעותה של הפטרה, כיצד ומתי קוראים אותה ומה הקשר בינה לבין הפרשה (מצ"ב הסבר על התפתחות היסטורית ודרך קריאת ההפטרה)

קטע ההפטרה בו נעסוק:

א ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול לפני אדניו ונשא פנים כי בו נתן ה' תשועה לארם והאיש היה גבור חיל מצרע... ויאמר מלך-ארם לך-בא ואשליחה ספר אל-מלך ישראל וילך ויחח בידו עשר ככרי-כסף וששת אלפים זהב ועשר חליפות בגדים. ויבא הספר אל-מלך ישראל לאמר ועתה כבוא הספר הזה אליך הנה שלחתי אליך את-נעמן עבדי ואספתו מצרעתו. ויהי בקרא מלך-ישראל את-הספר ויקרע בגדיו ויאמר האלהים אני להמית ולהחיות כי-זה שלח אלי לאסוף איש מצרעתו כי אף-דעו-נא וראו כי-מתאנה הוא לי. ח ויהי כשמע אלישע איש-האלהים כי-קרע מלך-ישראל את-בגדיו וישלח אל-המלך לאמר למה קרעת בגדיך יבא-נא אלי וידע כי יש נביא בישראל. ט ויבא נעמן בסוסו וברכבו ויעמד פתח-הבית לאלישע. י וישלח אליו אלישע מלאך לאמר הלוך ורחצת שבע-פעמים בירדן וישב בשרך לך וטהר. יא ויקצר נעמן וילך ויטהר ויבא וישלח אליו ויאמר הנה אמרתי אלי יצא וצוא ועמד וקרא בשם-יהוה אלהיו והניף דו אל-המקום ואסף המצרע. יב הלא טוב אבנה (אמנה) ופרפר נהרות דמשק מכל מימי ישראל הלא-ארחץ בהם וטהרתי ויפו וילך בחמה. יג ויגשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר גדול הנביא דבר אליך הלוא תעשה ואף כי-אמר אליך רחץ וטהר. יד וירד ויטבל בירדן שבע פעמים כדבר איש האלהים וישב בשרו בעור קטן ויטהר. טו וישב אל-איש האלהים הוא וכל-מחנהו ויבא ויעמד לפניו ויאמר הנה-נא ודעתי כי אין אלהים בכל-הארץ כי אם-בישראל ועתה קח-נא ברכה מאת עבדך. טז ויאמר חי-יהוה אשר-עמדת לפניו אי-אקח ויפצר-בו לקחת וימאו... יח לדבר הזה יסלח לעבדך בבוא אדני בית-רמון להשתחוות שמה והוא נשען על-ידי והשתחויתי בית רמון בהשתחויתי בית רמון יסלח-נא () יהוה לעבדך בדבר הזה. יט ויאמר לו לך לשלום וילך מאתו בברת-ארץ.

הפטרת פרשת תזריע (מעובדת לסיפור לגילאים הצעירים).

שנים רבות אחרי שנכנסו בני ישראל לארץ ישראל הם הקימו ממלכה בשם ממלכת ישראל. לממלכת ישראל הייתה ממלכה שכנה בעלת צבא חזק מאד בשם ארם. ממלכת ישראל וממלכת ארם קיימו ביניהם מערכת יחסים בעייתית, לעיתים נלחמו זה בזה ולעיתים שמרו על שקט מתוח. בימים בהם אנחנו מדברים היה לארם שר צבא (מעין רמטכ"ל) גיבור ונועז בשם נעמן. אולם נעמן היה חולה בצרעת וחפש מרפא למחלתו. יום אחד נודע לנעמן כי בממלכת יהודה חי נביא שיוכל לרפאו בדרך נס ממחלתו. הוא סיפר זאת למלכו ומלך ארם שלח למלך ישראל בקשה לרפא את שר צבאו וגם כסף רב ומתנות.

מלך ישראל נבהל – כיצד יוכל לרפא בדרך נס את המחלה, האם הוא אלוהים? הוא חשב שמלך ארם מחפש תירוץ כדי לצאת למלחמה נגדו וקרע את בגדיו לאות אבל.

הנביא אלישע שחי בממלכת ישראל שמע על אבלו של המלך ופנה אליו: מדוע אתה קורע את בגדיך? שלח אלי את שר הצבא נעמן ואני אראה לו כי בישראל יש נביאי אמת.

ואכן נעמן נסע אל הנביא אלישע במרכבה רתומה לסוס ועם פמליה גדולה של עבדים, אך כשהגיע לבית אלישע יצא אליו שליח מאת הנביא עם ההוראה הבאה: "לך ורחץ בירדן 7 פעמים ותרפא".

נעמן התכעס – "ציפיתי שהאיש הקדוש יניף את ידו, יאמר לחש קדוש וירפא אותי. במקום זאת הוא שולח אותי לרחוץ בנחל קטן בממלכת ישראל. הלא נהרות דמשק טובים וגדולים פי כמה, אם הייתי רוצה להתרחץ הייתי רוחץ בהם!"

עבדיו של נעמן ששמעו על מעשיו של אלישע בעבר נגשו אליו ושכנעו אותו שילך בכל זאת וירחץ כי הנביא אלישע אמר לו "דבר גדול".

נעמן הקשיב לעבדיו – הוא ירד לנחל הירדן ורחץ בו שבע פעמים והנה זה פלא, עורו נרפא לחלוטין ונראה כמו עור של נער צעיר!

חזר נעמן אל אלישע ועימו עבדיו וכל מחנהו. הוא ירד מעל סוסו, נעמד לפני הנביא ואמר לו: "עתה ידעתי כי האלוהים האמיתי הוא אלוהי ישראל. אנא התפלל עלי לאלוהיך ובקש ממנו סליחה בעבור עבודת האלילים שלי".

למורה - לקריאה נוספת על פרשנויות לסיפור ניתן לפנות לקישורים הבאים :

<http://www.biu.ac.il/JH/Parasha/tazria/pkle.pdf>

<http://www.daat.ac.il/daat/tanach/rishonim/elisha-2.htm>

הידעת: ארמית - השפה המיןלאומית של הצולט הצתיק.

ארמית הייתה לשון הדבור והפתיחה של עם ישראל במשך שנים רבות, ורוב התלמוד כתוב בה. מלים ארמיות רבות נטמעו בעברית, ומשתמשים בהן גם כיום: אגב, פקסא, לגמרי, איתרע (מזלו) שקיר (וקים), משופרא דשופרא; מלים אחרות וניבים שונים עברו שנוי ונותרו בעברית ברמז: לשון סגי נהור, מאלתר (לאלתר), מהימן, פשוט.

הפטרה

המילה "הפטרה" מקורה בלשון חז"ל, בתקופת המשנה והתלמוד, ופירושה: דברי סיום, המשלימים ומסיימים את הקריאה בתורה. במושג הפטרה מתכוונים לקטע מספרי הנביאים שאותו קוראים בבית הכנסת בשבת (או בחג) אחרי פרשת השבוע. לכל פרשה בתורה נבחרה הפטרה - קטע מספרי נביאים הקשור על פי רוב לתוכן הפרשה.

לדוגמה: בשבת שבה קוראים בתורה את פרשת נח מספר בראשית - קוראים בהפטרה חלק מפרק נד בספר ישעיהו, שבו נזכרים המבול והברית שכרת ה' עם העולם לאחר המבול: "כי מי נח זאת לי אִשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרַי מִי נֶחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ... " (ישעיהו נד 9).

לשבתות ולחגים במהלך השנה יש כ- 80 הפטרות, מהן 54 לפרשות השבוע, והיתר - הפטרות מיוחדות לחגים או לשבתות מיוחדות, לדוגמה - לשבת שאחרי תשעה באב, שבה קוראים את ההפטרה "נחמו נחמו עמי" (ישעיהו פרק מ) או לשבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים, שבה קוראים את ההפטרה "שובה ישראל" (הושע פרק יד).

כל ההפטרות מבוססות על פרקים מספרי הנביאים, אך לא כל ספרי הנביאים מיוצגים בהפטרות בצורה שווה: ספרי מלכים וספר ישעיהו מובילים מבחינת מספר הפרקים שנבחרו להפטרות. ספרי תרי עשר, ובהם ארבעה נביאים - יואל, נחום, צפניה וחגי - לא נכללים בהפטרות בכלל, וספר חבקוק נכלל רק בהפטרות שקוראים בחוץ לארץ (בחג השני של שבועות). אחד מספרי תרי עשר, ספר עובדיה, כולל פרק אחד בלבד, המשמש כהפטרה לפרשת וישלח בספר בראשית (פגישת יעקב ועשיו). ואת ספר יונה - גם הוא מתרי עשר - קוראים כהפטרה מיוחדת ביום הכיפורים בתפילת מנחה (אחרי הצהריים).

בעוד שהקריאה בתורה (פרשת השבוע) שווה בכל העדות, הרי שבהפטרה יש הבדלים בין העדות - באורך הקטעים שנבחרו, בפסוקי ההתחלה או הסיום של פרק ההפטרה, ולפעמים גם בבחירת הפרקים להפטרה. שלוש המסורות העיקריות בהפטרות הן של אשכנז, ספרד ותימן. אך יש עוד מסורות, ובהן מסורות ההפטרה של יהודי איטליה, בבל וטוניס. ובקרב יהודי יוון קיים גם "נוסח רומניא" (או רומניאה).

מתוך: לקסיקון לתרבות ישראל, מט"ח

נראה כי בקריאת ההפטרות החלו בתקופת גזירות (לא ברור אם גזירות אנטיכוכוס או אדריאנוס) שאסרו על קריאה בתורה. ספרי הנביאים לא נחשבו לספרי תורה אלא רק חמשת החומשים. לכן

הורו חכמי התקופה לציבור לקרוא במקום מפרשת השבוע חלקים מדברי הנביאים. הם השתדלו וביקשו למצוא קשר משמעותי בין ההפטרה לבין פרשת השבוע עצמה. גם אחרי החזרה לקריאה בפרשת השבוע נותרה קריאת ההפטרה על כנה והלכה והתפתחה מקריאה בהפטרות בחגים לקריאה בכל שבת.

לסיכום שאלה למחשבה בבית:

1. בסיפור שלפנינו מאמינות כל הנפשות הפועלות (מלך ארם, נעמן, עבדיו, אלישע) כי את הצרעת ניתן לרפא באמצעות פעולה דתית ולא בעזרת תרופות – מדוע לדעתכם? מה ניתן ללמוד על הסיבות למחלת הצרעת?

